Regionaal programma Basisvaardigheden 2026 – 2030

Een sterkere basis voor volwassenen in taal, rekenen en digitale vaardigheden

VREDE EN RECHT

Den Haag

Rijswijk

Gemeente Delft

GEMEENTE WESTLAND

GEMEENTE MIDDEN-DELFLAND

Voorwoord

Basisvaardigheden vormen het fundament van een samenleving waarin iedereen kan meedoen. Kunnen lezen, schrijven, rekenen en omgaan met digitale middelen is essentieel om werk te vinden en te behouden, gezondheid en financiën goed te regelen en actief deel te nemen aan het dagelijks leven. Toch hebben veel volwassenen in onze regio moeite met één of meer van deze vaardigheden. Daarom blijven wij ons als gemeenten in de arbeidsmarktregio Haaglanden gezamenlijk inzetten voor een sterke basis voor iedere inwoner.

Met dit Regionaal Programma Basisvaardigheden 2026–2030 bouwen wij voort op de resultaten van de afgelopen jaren. Dankzij de inzet van gemeenten, het ROC Mondriaan, bibliotheken en taalhuizen, welzijnsorganisaties, werkgevers, vrijwilligers en vele andere partners hebben duizenden inwoners stappen kunnen zetten in hun ontwikkeling. De samenwerking binnen onze regionale infrastructuur heeft geleid tot meer bereik, een breder aanbod en betere doorverwijzing naar passend onderwijs en ondersteuning.

Tegelijkertijd staan we voor nieuwe uitdagingen. De behoefte aan ondersteuning blijft groot, terwijl de beschikbare middelen onder druk staan. Daarnaast zien we dat sommige groepen, zoals mensen die in Nederland zijn opgegroeid maar moeite hebben met lezen en schrijven, nog onvoldoende worden bereikt.

In de komende jaren zetten we daarom in op de volgende hoofdambitie: Als arbeidsmarktregio streven we ernaar de basisvaardigheden van inwoners duurzaam te versterken, zodat zij beter zijn toegerust voor werk, opleiding en deelname aan de samenleving. Dit doen we door: een zo groot mogelijk bereik, een passend aanbod dat aansluit bij de leefwereld van inwoners en een sterke focus op inzicht in wat werkt. Daarbij zien wij basisvaardigheden niet als doel op zich, maar als middel om inwoners meer kansen, zelfvertrouwen en perspectief te bieden. Samen werken we aan een regio waarin iedereen de mogelijkheid heeft om zich te ontwikkelen, mee te doen en vooruit te komen.

Mariëtte van Leeuwen
Wethouder Jeud en Onderwijs van de Gemeente Den Haag

Dave van Koppen
Wethouder Onderwijs van de Gemeente Westland

Hélène Oppatja
Wethouder Wonen, Bestaanszekerheid en Verbonden Stad van de gemeente Delft

Larissa Bentvelzen
Wethouder Sport, Volkshuisvesting, Zorg, Wmo, beschermd wonen en maatschappelijke opvang, Maatschappelijk vastgoed/voorzieningenniveau, Onderwijs en Kinderopvang, Dierenwelzijn, Zorg & Veiligheid.

Wally Keijzer-Broers
Wethouder Onderwijs, Jeugd, Volksgezondheid en Sociale Zaken & Arbeidsparticipatie van de gemeente Midden-Delfland

Inhoud

Voorwoord 3

1 Inleiding 6

2 Landelijk beleid 10
- 2.1 Ontwikkeling van de WEB-middelen voor educatie 11
- 2.2 Ontwikkeling middelen voor regionale samenwerking 12

3 Terugblik 2021-2025 14

4 Regionaal Programma Basisvaardigheden 2026-2030 16
- 4.1 Ambitie 17
- 4.2 Doelgroepen 18
- 4.3 Doelstellingen 20
  - 4.3.1 Zo hoog mogelijk bereik, met specifieke aandacht voor de NT1 doelgroep 20
  - 4.3.2 Aanbod op maat 21
  - 4.3.3 Weten wat werkt door middel van monitoring 22

5 Regionale samenwerking 24
- 5.1 Uitgangspunten besteding WEB-middelen 25
- 5.2 Kennisdeling op regionaal niveau 26
- 5.3 Samenwerkingspartners 26
- 5.4 Overlegstructuren 29
- 5.5. Regionale monitoring 29

6 Financiën 30

Bijlage 1: Geschatte cijfers van het Dashboard Basisvaardigheden in Zicht met betrekking tot de arbeidsmarktregio Haaglanden 32

Bijlage 2: Evaluatie Regionaal Programma Haaglanden Laaggeletterdheid 2021-2025 34

Begrippenlijst 36

1

Inleiding

In Nederland hebben naar schatting 3 miljoen mensen tussen de 16 en 75 jaar moeite met basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. In de arbeidsmarktregio Haaglanden, bestaande uit de gemeenten Den Haag, Delft, Rijswijk, Westland en Midden-Delfland, werken we samen aan het versterken van deze basisvaardigheden. Gemeente Den Haag is hierbij de contactgemeente.

In de arbeidsmarktregio Haaglanden heeft naar schatting 32% van de volwassenen lage basisvaardigheden. Eén op de drie volwassenen heeft daar moeite met het begrijpen en toepassen van informatie in het dagelijks leven. Hun taal- en/of reken-vaardigheid ligt onder het niveau dat doorgaans wordt behaald aan het einde van het vmbo of mbo-1, 2 of 3. 80% van de laag-geletterden heeft bovendien ook moeite met rekenen en/of het omgaan met digitale middelen. Deze cijfers onderstrepen de omvang en urgentie van de opgave binnen onze arbeidsmarkt-regio. In Bijlage 1 is nadere informatie over de schattingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor de arbeids-marktregio Haaglanden te vinden. Deze informatie is tevens te zien op de website Basisvaardighedeninzicht.nl.

Lage basisvaardigheden belemmeren de mogelijkheid om volwaardig mee te doen in de samenleving. Het beperkt mensen in het vinden en behouden van werk, het regelen van financiële zaken, het volgen van gezondheidsadviezen en het ondersteunen van de (school)ontwikkeling van hun kinderen. Individuen met lage basisvaardigheden hebben aantoonbaar vaker te maken met gezondheidsproblemen, schulden en sociaal isolement.

Als arbeidsmarktregio erkennen wij de substantiële verschillen tussen de deelnemende gemeenten. Deze variëren onder meer in de mate van lage basisvaardigheden: 36% in de gemeente Den Haag, 28% in Delft, 21% in Westland, 20% in Rijswijk en 11% in Midden-Delfland. Ook de samenstelling van de doel-groep verschilt aanzienlijk. Van de inwoners met lage basis-vaardigheden heeft 72% in Den Haag Nederlands als tweede taal (NT2), dit geldt voor 60% in Delft, 56% in Rijswijk, 35% in Westland en 25% in Midden-Delfland. Daarnaast lopen de soci-aaleconomische profielen uiteen. Waar Den Haag en Delft zich kenmerken als studentensteden, geldt dit niet voor de overige steden. Deze verschillen leiden ertoe dat iedere gemeente binnen de arbeidsmarktregio een eigen opgave en specifieke beleidsaccenten kent.

Ondanks de verschillen blijft regionale samenwerking essen-tieel. Door kennis en ervaringen te delen, beleid op elkaar af te stemmen en gezamenlijk op te trekken in de ondersteuning van onze inwoners, vergroten wij de effectiviteit en het bereik van ons handelen. We bouwen met het nieuwe regionaal programma voort op het huidige Regionaal Programma Laaggeletterdheid 2021-2024 (RIS309469) dat met een jaar is verlengd tot en met 2025.

Lage basisvaardigheden beperken mensen in het vinden en behouden van werk, het regelen van financiële zaken, het volgen van gezondheidsadviezen en het ondersteunen van de (school)ontwikkeling van hun kinderen.

In het nieuwe programma (2026-2030) bouwen we voort op de resultaten van de afgelopen jaren. Zo is een van de ambities in het nieuwe programma nogmaals het realiseren van een groot bereik, maar verschuift het accent daarbij naar het realiseren van duurzame maatschappelijke en economische impact.
Zo zetten we extra in op de verbinding tussen basisvaardigheden, werk en opleiding, zodat deelnemers niet alleen een passend leertraject volgen, maar ook een betere positie in de arbeidsmarkt en samenleving vergaren. Daarnaast besteden we specifieke aandacht aan de NT1-doelgroep, die binnen het huidige aanbod nog onvoldoende wordt bereikt. Samen met onze partners verkennen we hoe we deze groep beter toeleiden naar en ondersteunen met een passend aanbod.

Tot slot vraagt de verwachte afname van beschikbare middelen om scherpe keuzes en een doelmatige inzet van publieke middelen. Juist daarom kiezen we voor een regionale aanpak die inzet op bewezen effectieve interventies, sterke samenwerking en maximale maatschappelijke opbrengst voor onze inwoners.

In de volgende hoofdstukken beschrijven we allereerst de landelijke en regionale ontwikkelingen rondom beperkte basisvaardigheden. Vervolgens lichten we de ambitie, doelgroepen en doelstellingen van ons programma toe. Per doelstelling beschrijven we wat we de komende jaren willen bereiken en welke acties we daarvoor ondernemen. Tot slot gaan we in op de organisatie van de uitvoering, de financiële kaders en de manier waarop we samenwerken binnen de regio.

Dit regionaal programma richt zich specifiek op de gezamenlijke inzet van de WEB-middelen en regiemiddelen voor volwasseneneducatie binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden en vormt geen integraal overzicht van het volledige basisvaardighedenbeleid van de afzonderlijke gemeenten. Lokale aanvullende inzet en breder beleid vallen buiten de scope van dit document.

2

Landelijk beleid

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) bestaat uit twee onderdelen: het educatieaanbod en beroepsonderwijs. Waar de uitvoering voor het beroepsonderwijs (startkwalificaties, doorstroom naar werk of vervolgonderwijs en BOL/BBL-trajecten) ligt bij de onderwijsinstellingen, gaan gemeenten over het educatieaanbod.

Het doel van het educatieaanbod is het ondersteunen van volwassenen bij het verbeteren van hun basisvaardigheden en het vergroten van hun zelfredzaamheid, participatie en kansen op werk of vervolgopleiding. De focus ligt hierbij op taalvaardigheid, zowel NT1 als NT2, rekenen en digitale vaardigheden, maatschappelijke participatie en persoonlijke ontwikkeling.

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs middelen (WEB-middelen) vormen de financiële kern van het educatieaanbod voor volwassenen binnen de gemeenten. Binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden vervult de gemeente Den Haag de rol van centrumgemeente. Den Haag coördineert de inzet van de WEB-middelen en organiseert, in afstemming met de overige gemeenten, een regionaal dekkend aanbod van cursussen basisvaardigheden. Het aanbod is bedoeld voor volwassenen die niet inburgeringsplichtig zijn. Voor een goede borging van het educatieaanbod zijn de arbeidsmarktregio's door het Rijk verplicht gesteld een regionale aanpak te organiseren met als basis een regionaal programma. In dit regionaal programma worden de beleidskaders vastgesteld waarbinnen de arbeidsmarktregio de komende jaren de WEB-middelen inzet.

2.1 Ontwikkeling van de WEB-middelen voor educatie

Sinds 2026 is het budget terug naar het structurele landelijke niveau van €81 miljoen per jaar. In de afgelopen jaren is het beschikbare budget vanuit het Rijk tijdelijk verhoogd vanwege de hoge instroom van Oekraïense ontheemden. Hoewel het kabinet heeft bevestigd dat de WEB-financiering in ieder geval tot en met 2028 beschikbaar blijft, wordt vanaf 2026 een structurele afbouw van het basisbedrag voorzien. Dit betekent dat gemeenten met een beperkter financieel kader moeten werken, terwijl de behoefte aan educatie en het versterken van basisvaardigheden hoog blijft. Dit leidt tot druk op taalaanbieders en toenemende wachtlijsten.

Het Rijk is voornemens vanaf 2029 de regionale Specifieke Uitkering (SPUK) Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) om te zetten naar een niet-geoormerkte Bijzondere Fondsenuitkering (BFU). Onafhankelijk van deze mogelijke wijziging, zullen de gemeenten in de regio Haaglanden blijven samenwerken op het gebied van basisvaardigheden voor

volwassenen om de opgebouwde regionale infrastructuur in stand te houden.

In de periode 2026 tot en met 2028 is naar verwachting jaarlijks €6 miljoen beschikbaar voor de arbeidsmarktregio Haaglanden vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Dit volledige bedrag wordt in de arbeidsmarktregio Haaglanden momenteel toegekend aan de Taal+ school van het ROC Mondriaan voor de verzorging van formeel aanbod volwasseneneducatie. Vanuit aanvullende gemeentelijke middelen en regiomiddelen vindt daarnaast (lokaal) samenwerking plaats met andere taalaanbieders.

2.2 Ontwikkeling middelen voor regionale samenwerking

Aanvullend op de WEB-middelen stelde het Rijk in de periode van 2020 tot 2024 voor de ondersteuning van de regionale samenwerking op het gebied van basisvaardigheden middelen beschikbaar via het programma Tel mee met Taal. Dit in de vorm van een decentralisatie-uitkering. Deze middelen waren gericht op het versterken van de regiefunctie van gemeenten en het bevorderen van samenwerking tussen betrokken partijen, zoals gemeenten, taalaanbieders, bibliotheken en maatschappelijke organisaties.

Vanaf 2025 is landelijk sprake van een afname van de beschikbare middelen voor dit doel, doordat het budget voor Tel mee met Taal aanzienlijk is verlaagd. Voor de periode vanaf 2026 resteert een beperkter budget voor de ondersteuning van regionale samenwerking. Voor de arbeidsmarktregio Haaglanden betreft dit een decentralisatie-uitkering van circa €242.000 per jaar.

De regiemiddelen worden ingezet voor het faciliteren en versterken van de regionale aanpak van basisvaardigheden. Dit betreft onder andere de coördinatie en afstemming tussen gemeenten en partners, het in stand houden en doorontwikkelen van de regionale infrastructuur, en het realiseren van aanvullende activiteiten en pilots. Daarnaast worden de middelen gebruikt voor monitoring, evaluatie en impactmetingen, evenals voor het bevorderen van kennisdeling en samenwerking tussen betrokken partijen. De regiemiddelen hebben daarmee een faciliterend en versterkend karakter en worden nadrukkelijk niet ingezet voor de bekostiging van het formele educatieaanbod. Dit aanbod wordt gefinancierd vanuit de WEB-middelen.

Het doel van het educatieaanbod is het ondersteunen van volwassenen bij het verbeteren van hun basisvaardigheden en het vergroten van hun zelfredzaamheid, participatie en kansen op werk of vervolgopleiding.

3

Terugblik 2021-2025

In de afgelopen jaren heeft de arbeidsmarktregio Haaglanden met de uitvoering van het Regionaal Programma Laaggeletterdheid 2021-2024 belangrijke stappen gezet in de aanpak Basisvaardigheden.

Zo is het bereik van de vastgestelde prioritaire doelgroepen (jongvolwassenen, ouders met jonge kinderen, uitkeringsgerechtigden die niet voldoen aan de taaleis en EU-arbeidsmigranten) aanzienlijk vergroot. Dit mede door de uitbreiding en spreiding van het aanbod in de arbeidsmarktregio. In 2025 kwam dit tot uiting in de deelnamecijfers. Op de centrale locatie van de Taal+ school in Den Haag (Waldorpstraat 120) bestond 39% van de deelnemers uit EU arbeidsmigranten, 16% uit ouders van jonge kinderen, 4% uit uitkeringsgerechtigden en 12% uit jongvolwassenen. In de wijken bereikte de Taal+ school van het ROC Mondriaan 21% EU arbeidsmigranten, 57% ouders van jonge kinderen, 0,4% uitkeringsgerechtigden en 4% jongvolwassenen.

Daarnaast is regionaal geïnvesteerd in het vergroten en diversifiëren van het aanbod. Dit heeft geleid tot uitbreiding van lesmogelijkheden in de avonduren en in het weekend, het beschikbaar maken van online taalaanbod en de toevoeging van nieuwe taalniveaus. Zo worden naast A1 en A2 trajecten ook alfabetiseringstrajecten aangeboden en zijn er aanvullende trajecten op B1 tot B2 niveau ontwikkeld, waardoor beter kan worden aangesloten bij de uiteenlopende leerbehoeften van inwoners.

Ook op het gebied van samenwerking zijn belangrijke stappen gezet. Binnen de Haagse Taalketen verloopt de samenwerking tussen partners goed: organisaties weten elkaar te vinden, verwijzen gericht door en zorgen ervoor dat deelnemers op de juiste plek in een passend traject terechtkomen. Via regionale overleggen blijven gemeenten op de hoogte van elkaars ontwikkelingen en worden signalen, knelpunten en kansen tijdig gedeeld, wat de gezamenlijke uitvoeringskracht versterkt.

Deze samenwerking heeft bovendien geleid tot meerjarige campagnes van ‘Doe Weer Mee!’ en het Glazen Radiohuis. Doe Weer Mee! is een regionale wervings- en bewustwordingscampagne. De campagne richt zich op volwassenen die moeite hebben met basisvaardigheden, waarbij veel aandacht is voor de NT1-doelgroep: mensen die Nederlands als moedertaal hebben, maar toch laaggeletterd zijn. Deze groep is vaak moeilijk te bereiken vanwege schaamte en verborgen problematiek. Het Glazen Radiohuis is een regionale publiekscampagne tijdens de Week van Lezen en Schrijven. Hierbij is er een transparante radiostudio op een drukke publieke locatie, waar meerdere dagen live radio en televisie wordt gemaakt rondom het thema basisvaardigheden. Deze campagnes zijn opgezet om aandacht voor basisvaardigheden te vragen en bewustwording in de arbeidsmarktregio te vergroten.

4

Regionaal Programma Basisvaardigheden 2026-2030

Voor de periode 2026-2030 wordt voortgebouwd op de behaalde resultaten en worden bovenstaande effectieve interventies en samenwerkingen doorgezet. Tegelijkertijd is een verschuiving zichtbaar naar een grotere nadruk op duurzame opbrengsten voor deelnemers.

Een passend traject alleen is onvoldoende wanneer deelnemers vervolgens niet worden begeleid naar vervolgonderwijs of werk. Daarom richt de regio zich de komende jaren op het versterken van de verbinding tussen taallessen, vervolgopleidingen en toeleiding naar werk.

Het vergroten van het bereik onder de NT1-doelgroep is een ander aandachtspunt. Waar de NT2-doelgroep het taalaanbod inmiddels goed weet te vinden, is voor de NT1 -doelgroep aanvullende inzet noodzakelijk om het bereik verder te verhogen.

4.1 Ambitie

De gemeenten binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden onderschrijven het belang van sterke basisvaardigheden als een voorwaarde voor volwaardig maatschappelijk functioneren. Wij beschouwen deze vaardigheden, waaronder taal, rekenen en digitale geletterdheid, als een cruciaal middel om inwoners naar vermogen te laten deelnemen aan de samenleving. Basisvaardigheden vormen een randvoorwaarde voor brede welvaart en sociale inclusie binnen de regio. Vandaar dat wij gezamenlijk zijn gekomen tot de volgende hoofdambitie.

"Als arbeidsmarktregio streven we ernaar de basisvaardigheden van inwoners duurzaam te versterken, zodat zij beter zijn toegerust voor werk, opleiding en deelname aan de samenleving."

Met deze hoofdambitie streven wij ernaar dat inwoners in de arbeidsmarktregio Haaglanden:

- mee kunnen doen met activiteiten in hun omgeving en zich onderdeel voelen van de samenleving;
- (vrijwilligers)werk vinden of hun positie op de arbeidsmarkt verbeteren;
- op een goede en veilige manier hun werk kunnen uitvoeren;
- doorstromen naar een mbo-, hbo- of vakopleiding;
- weten hoe ze er een gezonde levensstijl op kunnen nahouden en wat te doen bij ziekte;
- verstandige keuzes kunnen maken als het om geld gaat;
- mee kunnen komen met technologische ontwikkelingen;
- communicatie vanuit de gemeente en andere overheden begrijpen en weten waar ze terecht kunnen bij vragen over werk, geld, gezondheid en opvoeding;
- in staat zijn hun kinderen te ondersteunen en stimuleren in hun (taal)ontwikkeling.

Door invulling te geven aan de bovenstaande ambitie versterken we niet alleen de zelfredzaamheid van inwoners, maar dringen we ook de maatschappelijke kosten terug die we als samenleving maken als gevolg van gezondheidsproblemen, schulden, werkloosheid en beperkte basisvaardigheden. Als arbeidsmarktregio erkennen wij tegelijkertijd dat elke inwoner zijn eigen behoeften en ontwikkelperspectief heeft. Het verbeteren van basisvaardigheden vraagt daarom om maatwerk. Het belang hiervan wordt verder onderstreept door de uiteenlopende sociaal demografische kenmerken van de verschillende gemeenten binnen de regio.

4.2 Doelgroepen

De gemeenten van de arbeidsmarktregio Haaglanden willen het liefst alle mensen die laaggeletterd zijn bereiken. Volgens de definities van the Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) en Stichting Lezen & Schrijven is iemand laaggeletterd als hij of zij functioneert onder taalniveau 2F voor Nederlandstaligen of onder taalniveau B1 voor anderstaligen, conform het Raamwerk NT2.

Omdat de beschikbare middelen ontoereikend zijn om alle inwoners met beperkte basisvaardigheden in de regio te bedienen en deze middelen de komende jaren naar verwachting verder zullen afnemen, is het noodzakelijk om prioriteiten te stellen. Het regionaal programma richt zich daarom primair op de kwetsbare doelgroep die minder zelfredzaam is en/of niet beschikt over de financiële middelen of mogelijkheden om gebruik te maken van commercieel aanbod. De inhoud, methodiek en organisatie van het lesaanbod worden afgestemd op de specifieke behoeften van deze groep. De gemeenten binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden hebben bovendien extra aandacht voor de onderstaande specifieke groepen. Deze groepen krijgen voorrang bij de taalaanbieders voor het volgen van een traject. Daarnaast wordt extra ingezet op het bereiken van deze groepen inwoners en op het realiseren van een passend aanbod dat aansluit bij hun leerbehoeften en persoonlijke situatie. In de praktijk is er vaak sprake van overlap en kan een inwoner tot meerdere van deze doelgroepen behoren.

Bijstandsgerechtigden die niet voldoen aan de taaleis

De redenen dat inwoners een beroep moeten doen op een bijstandsuitkering lopen uiteen. Het kan zijn dat passende vacatures ontbreken of dat iemand te maken heeft met belemmerende sociaal-medische omstandigheden, maar de oorzaak kan ook liggen in een beperkte taalbeheersing. Eén van de belangrijkste werknemersvaardigheden is de beheersing van de Nederlandse taal. Als de, met name mondelinge, taalbeheersing onvoldoende is, is de kans op een bijstandsuitkering bijna drie keer zo hoog als bij iemand die de Nederlandse taal voldoende beheerst.

Ouders van (jonge) kinderen

Als ouders minder taalvaardig zijn, is de kans groter dat kinderen een taalachterstand hebben of oplopen. Daarnaast kan de ouder, door de eigen beperkte taalvaardigheid, een minder grote rol vervullen in de algehele ontwikkeling van een kind. Of het nu gaat om samen huiswerk maken, een boek voorlezen, leuke dingen ondernemen of contact hebben met instellingen en instanties.

Werkenden

57% van de laaggeletterden in Nederland heeft een baan. De laaggeletterde werkenden hebben een kwetsbaardere positie op de arbeidsmarkt dan niet-laaggeletterde werknemers en doen in sommige gevallen lager gekwalificeerd werk dan waar ze (in thuisland) voor zijn opgeleid. Door te investeren in basisvaardigheden verbetert het functioneren van werknemers, krijgen zij een betere kans om door te groeien op de arbeidsmarkt en krijgen werkgevers een vaardiger personeelsbestand.

EU-migranten

De arbeidsmarktregio Haaglanden kent al vele jaren een instroom van EU-arbeidsmigranten. Hoewel arbeidsmigranten zich niet altijd permanent in Nederland vestigen, verblijft een aanzienlijk deel langer in de regio dan vooraf wordt verwacht. Veel EU-(arbeids)migranten bevinden zich in een kwetsbare positie. Beheersing van de Nederlandse taal draagt bij aan een sterkere positie en meer zelfredzaamheid van deze doelgroep en hun kinderen. Bovendien is het spreken van de Nederlandse taal ook voor arbeidsmigranten van belang op de werkvloer. Zo werken arbeidsmigranten vaker in sectoren waar fysiek zwaar werk en onveilige situaties voorkomen. Ook is er in deze sectoren de noodzaak om snel te produceren. Het is dus cruciaal dat zij in staat zijn veiligheidsinstructies, gesproken of schriftelijk, op te volgen.

Jongeren tussen de 18 en 27

Jongeren tussen de 18 en 27 jaar bevinden zich in een essentiële fase van hun ontwikkeling, waarin zij de overgang maken van onderwijs naar arbeidsmarkt. Beperkte taal- of digitale vaardigheden kunnen deze overgang aanzienlijk belemmeren. Jongeren met onvoldoende basisvaardigheden hebben een grotere kans op schooluitval, instabiele arbeidsdeelname of

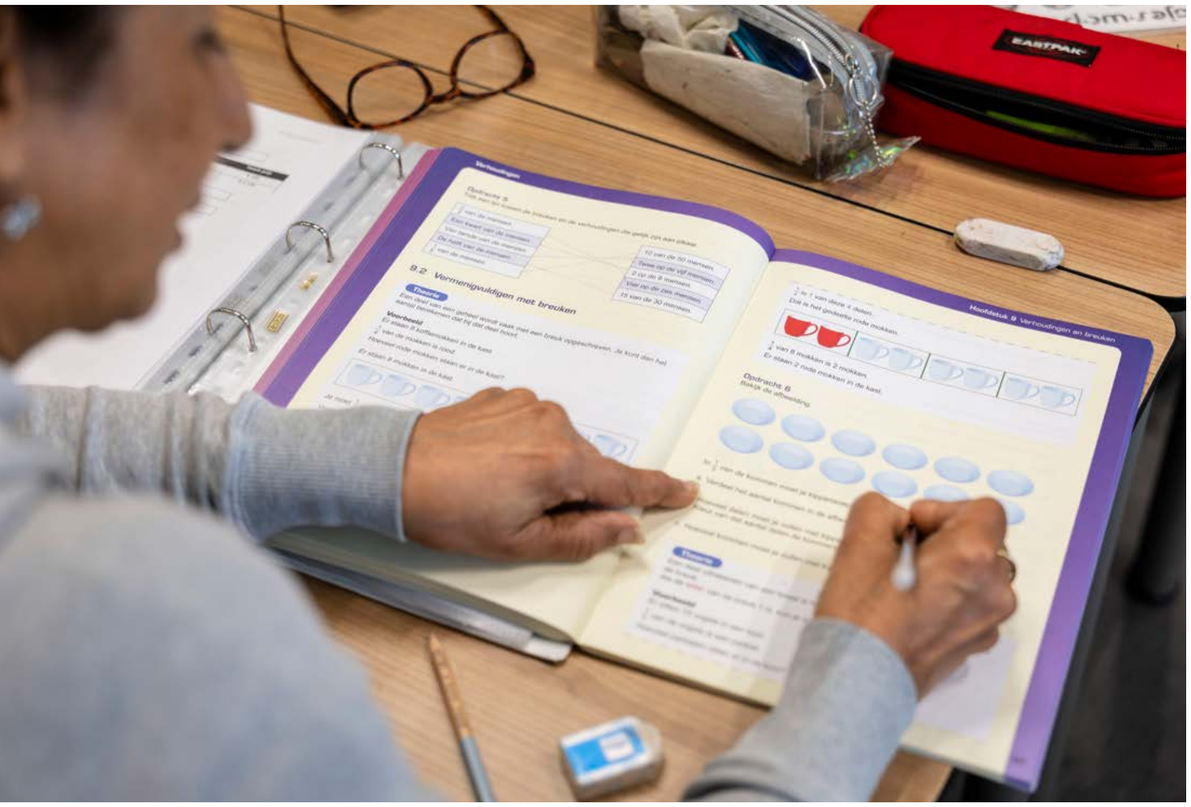
werk dat niet aansluit bij hun capaciteiten. Daarnaast kan een gebrek aan taalvaardigheid leiden tot beperktere zelfredzaamheid, denk aan problemen bij regelen van financiën of het volgen van vervolgonderwijs. Vroege ondersteuning bij het versterken van basisvaardigheden helpt om deze problemen te voorkomen.

NT1-doelgroep
Behalve onder de doelgroep EU-migranten, is een aanzienlijk deel onder de bovengenoemde doelgroepen die moeite hebben met basisvaardigheden geboren of schoolgaand geweest in Nederland. In de arbeidsmarktregio Haaglanden behoort 35% tot deze doelgroep (NT1). Deze groep schaamt zich vaak voor de beperkte lees- en schrijfvaardigheden en houdt dit daarom regelmatig verborgen. De NT1-doelgroep vraagt mede hierdoor een andere aanpak en benadering dan mensen die een andere moedertaal hebben dan het Nederlands (NT2). Niet alleen bij werving en activering, maar ook in de methodisch-didactische aanpak van het leerproces.

4.3 Doelstellingen

Voortbordurend op de doelstellingen uit het vorige regionaal programma zetten we in het nieuwe programma in op de volgende doelstellingen:

1. Zo hoog mogelijk bereik, met specifieke aandacht voor de NT1-doelgroep
2. Een aanbod op maat
3. Weten wat werkt door middel van monitoring

Als arbeidsmartkregio zetten we in op het activeren van werkgevers om hun werknemers te faciliteren onder werktijd aan hun basisvaardigheden te werken. Hiermee leggen we de nadruk op de rol en verantwoordelijkheid van de werkgever.

4.3.1 Zo hoog mogelijk bereik, met specifieke aandacht voor de NT1-doelgroep

Een deel van de mensen die moeite heeft met basisvaardigheden is moeilijk te bereiken. Juist deze groep kan echter veel voordeel hebben bij het educatieaanbod. Dat deze groep moeilijk te bereiken is, heeft verschillende oorzaken. Soms hebben mensen onvoldoende tijd om een cursus te volgen vanwege werk of zorgtaken, geven zij prioriteit aan andere uitdagingen in hun dagelijks leven, zijn zij niet bekend met het beschikbare aanbod of ervaren zij schaamte over hun beperkte taal-, reken- of digitale vaardigheden.

De gemeenten willen deze inwoners daarom op verschillende manieren bereiken, passend bij hun leefwereld en behoeften. De gemeenten in de arbeidsmarktregio Haaglanden zijn ervan overtuigd dat daarbij niet de taalcursus zelf centraal moet staan, maar vooral de positieve maatschappelijke effecten die het verbeteren van basisvaardigheden met zich meebrengt. Taal is daarbij geen doel op zich, maar een middel om participatie, zelfredzaamheid en maatschappelijke kansen te vergroten.

De werving wordt lokaal en regionaal uitgevoerd door de taalaanbieders, de taalhuizen en door welzijnsorganisaties. Door regionale samenwerking met alle gemeenten in arbeidsmarktregio Haaglanden bundelen we onze kracht en zijn we in staat om meer laaggeletterden te bereiken en richting een traject basisvaardigheden te begeleiden. De Taal+ school van het ROC Mondriaan maakt ook gebruik van de inzet van taalambassadeurs: laaggeletterden die een taalcursus zijn gaan volgen. Zij zijn ervaringsdeskundigen en vervullen een voorbeeldfunctie. Daardoor kunnen zij aan toeleiders en werkgevers goed uitleggen wat het betekent om laaggeletterd te zijn.

Tegelijkertijd is er één specifieke doelgroep die nadere aandacht vereist. NT1'ers maken relatief weinig gebruik van het taalaanbod door een combinatie van schaamte, het onvoldoende herkennen van de eigen ondersteuningsbehoefte, beperkte motivatie, een onvoldoende passend aanbod en praktische drempels. Als arbeidsmarktregio zijn wij voornemens hier de komende jaren versterkt op in te zetten, omdat de NT1-doelgroep een significant onderdeel is van onze populatie inwoners met lage basisvaardigheden. Door het financieren van pilots met regionale middelen beogen wij het bereik onder NT1'ers te vergroten. Het doel is dat zij op termijn een structureel en herkenbaar aandeel vormen binnen het beschikbare taalaanbod voor volwassenen. Hierbij moet in ogenschouw worden genomen dat het een lastig te bereiken doelgroep vormt. Het realiseren van dit doel heeft tijd nodig.

4.3.2 Aanbod op maat

Het bereiken van mensen gaat hand in hand met het bieden van aanbod op maat: aanbod dat past bij de behoeften en leefwereld van deelnemers. Het gaat hier om de locatie van het aanbod en de vorm en inhoud van de trajecten. Naast het centrale aanbod, worden trajecten waar mogelijk ook dichtbij huis en bij de vindplekken georganiseerd, zoals in buurtcentra, op scholen of bij de werkgever. Bovendien worden lessen zowel overdag als in de avondgegeven en op verschillende niveaus, van alfabetiseringslessen tot B2 niveau.

Wat betreft de vorm en inhoud gaat het ROC Mondriaan samen met de regiogemeenten verkennen of het aanbod verbeterd kan worden om mensen soepeler te kunnen laten doorstromen naar vervolgonderwijs of werk. De regio blijft ook inzetten op het aanbieden van taalstages voor cursisten. Zo kunnen cursisten (vrijwilligers)werkervaring opdoen en taal leren toepassen in de praktijk voor een paar dagdelen tijdens hun formele leertraject.

Verbinding Werk en Taalaanbod
Werkenden hebben te maken met (wisselende) werktijden en hebben vaak geen energie om na het werk nog naar een cursus te gaan. Om deze obstakels weg te nemen, zetten we als arbeidsmartkregio in op het activeren van werkgevers om hun werknemers te faciliteren onder werktijd aan hun basisvaardigheden te werken. Hiermee leggen we de nadruk op de rol en verantwoordelijkheid van de werkgever.

Daarnaast gaat de arbeidsmarktregio starten met een LLO-collectief voor laagopgeleiden en laaggeletterden waarbij ingezet wordt op vakvaardigheden en doorstroom naar werk en opleiding (zie verder onder 4.3).

Gezinsaanpak
De gemeenten binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden onderkennen het belang van een integrale gezinsaanpak bij het aanpakken van laaggeletterdheid. Om de intergenerationele overdracht van laaggeletterdheid te doorbreken, is het noodzakelijk zowel kinderen als volwassenen te bereiken, met specifieke aandacht voor ouders van jonge kinderen. Om deze reden behoren ouders van jonge kinderen tot de prioritaire doelgroepen. Gemeenten geven hier op individuele basis nadere invulling aan, bijvoorbeeld door het aanbieden van taallessen via de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) of gerichte activiteiten voor ouders op basisscholen.

4.3.3 Weten wat werkt door middel van monitoring

Om te weten wat werkt en te kunnen sturen op kwaliteit worden de activiteiten op volwasseneneducatie gemonitord en geëvalueerd. Landelijk zijn er afspraken gemaakt over de monitoring van het educatieaanbod onder de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). De taalaanbieders leveren de data hiertoe aan bij CBS. In aansluiting hierop rapporteert de Taal+ school van het ROC Mondriaan, die de educatietrajecten voor de arbeidsmarktregio Haaglanden verzorgt, aan de arbeidsmarktregio en per gemeente over:

- het aantal actieve cursusdeelnemers aan de verschillende trajecten (o.a. NT1 en NT2)
- aantal wachtenden en de gemiddelde wachttijd
- leeftijdsopbouw van cursisten
- land van herkomst van cursisten
- slagingspercentages per niveau
- presentie van cursisten
- deelnemerstevredenheid

De arbeidsmarktregio ziet basisvaardigheden als middel om beter mee te kunnen doen in de samenleving. De arbeidsmarktregio hecht daarom belang aan het effect van leertrajecten op het leven van mensen. De afgelopen jaren heeft de arbeidsmarktregio impactmetingen laten doen naar de sociaal-maatschappelijke effecten van het volgen van trajecten basisvaardigheden. De impactmetingen die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd hebben laten zien dat 97% van de deelnemers ervaart beter te gaan functioneren op verschillende levensdomeinen na deelname aan een leertraject. Zo zijn zij vaker actief in de samenleving en functioneren zij beter in hun baan. Ook wil een groot deel van de deelnemers (42,9%) aan een vervolgopleiding beginnen. De komende jaren zal de arbeidsmartkregio deze impactmetingen blijven doen.

Impactmetingen laten zien dat 97% van de deelnemers ervaart beter te gaan functioneren op verschillende levens domeinen na deelname aan een leertraject.

5

Regionale samenwerking

De vijf gemeenten in arbeidsmarktregio Haaglanden blijven samenwerken op het gebied van basisvaardigheden op de doelstellingen genoemd in hoofdstuk 3. De gemeenten organiseren in de periode 2026 - 2030 zowel op regionaal als lokaal niveau een divers aanbod van taal- en rekencursussen en trainingen digitale vaardigheden. Daarnaast verzorgen zij gezamenlijke projecten die aanvullend zijn op de trajecten basisvaardigheden.

5.1 Uitgangspunten besteding WEB-middelen

De besteding van de WEB-middelen is gebaseerd op de volgende regionale uitgangspunten:

- Met de middelen wordt een aanbod aan basisvaardigheden neergezet bij een professionele organisatie met kwalitatief goede docenten, kwalitatief hoogwaardig lesmateriaal en jarenlange ervaring met de diverse doelgroepen.
- Het aanbod wordt neergezet door een instelling voor middelbaar beroepsonderwijs (mbo) om de aansluiting naar vervolgonderwijs, bijvoorbeeld met een mbo-opleiding, te versoepelen.
- De instelling beschikt over meerdere fysieke locaties in de arbeidsmarktregio Haaglanden met meerdere lesruimten.
- De instelling is ingebed in de regionale taalinfrastructuur. Specialisatie van taalaanbieders in plaats van concurrentie tussen taalaanbieders is het doel.
- Een divers en doorlopend aanbod van trajecten basisvaardigheden wordt gewaarborgd door de beschikbare WEB-middelen gericht en niet versnipperd in te zetten.

5.2 Kennisdeling op regionaal niveau

De gemeenten in arbeidsmarktregio Haaglanden hebben op lokaal niveau veel kennis en ervaring opgedaan met verschillende activiteiten om laaggeletterdheid te verminderen en het is belangrijk dat de gemeenten kennis blijven uitwisselen en van elkaar blijven leren. Gemeenten uit de regio delen hun kennis en ervaring over de aanpak van basisvaardigheden, de koppeling met andere dossiers (integrale benadering) en ze stemmen waar mogelijk beleid en uitvoering binnen de arbeidsmarktregio op elkaar af. De resultaten van projecten die met regionale middelen worden gerealiseerd in gemeenten, worden gedeeld met de andere gemeenten zodat zij daar ook baat bij hebben. De afgelopen jaren vonden er kennisdelingssessies plaats tussen de verschillende taalhuizen in de regio, onder begeleiding van Stichting Lezen & Schrijven. Die waardevolle kennisdeling tussen de taalhuizen wil de regio ook de komende jaren in stand houden.

5.3 Samenwerkingspartners

Taal+ school ROC Mondriaan

Regionaal werken de gemeenten nauw samen met de Taal+ school van het ROC Mondriaan. Door middelen niet te versnipperd in te zetten is het mogelijk om met grotere groepen te werken, professionele inzet van docenten te borgen en te differentiëren in het aanbod. Binnen de samenwerking is er voortdurend sprake van monitoring, vinden er geregeld evaluatiemomenten plaats en sturen gemeenten bij waar nodig. De arbeidsmarktregio onderzoekt de mogelijkheden voor een publiek - publieke (horizontale) samenwerking met Taal+ ROC Mondriaan in de toekomst.

De Taal+ school van het ROC Mondriaan verzorgt met inzet van de middelen van de gemeenten:

- de trajecten basisvaardigheden
- de werving van deelnemers
- taalstages voor cursisten als aanvulling op een educatietraject
- inkoop van licenties van Oefenen.nl om online te oefenen. Mondriaan helpt cursisten ook bij het vinden van een passende vervolgopleiding
- rapportage en monitoring van de trajecten

Taalhuizen en bibliotheken

De vijf gemeenten in de arbeidsmarktregio Haaglanden hebben allen een Taalhuis. De dienstverlening van een Taalhuis varieert en is afhankelijk van de gemeente waar deze zich bevindt. Het Taalhuis is hét informatiepunt voor vragen over taal en alles wat daarmee samenhangt. Zo hebben medewerkers van het Taalhuis in beeld welk cursusaanbod er is op het gebied van basisvaardigheden, kunnen ze daar informatie over verstrekken en zorgen ze voor toeleiding.

Taalhuizen worden gecoördineerd door de bibliotheken. Bibliotheken vervullen bovendien een belangrijke rol in het ondersteunen van inwoners bij het versterken van hun basisvaardigheden. Naast de traditionele functie als kennis- en informatiecentrum organiseren bibliotheken diverse non-formele leeractiviteiten, spreekuren zoals de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO), ondersteuning bij taal- en digitale vragen en laagdrempelige cursussen. Door hun brede aanbod, lokale verankering en laagdrempelige karakter vormen bibliotheken een belangrijke schakel in het lokale leerecosysteem tussen formeel onderwijs, maatschappelijke ondersteuning en zelfredzaamheid.

Stichting Lezen & Schrijven

Stichting Lezen en Schrijven opereert landelijk. Zij heeft de opdracht om gemeenten in de verschillende arbeidsmarktregio's te ondersteunen. Zij brengt hierbij verschillende instrumenten onder de aandacht bij gemeenten, die ingezet kunnen worden binnen de aanpak van laaggeletterdheid en laaggecijferdheid. De gemeenten in de arbeidsmarktregio Haaglanden hebben de afgelopen jaren gebruik gemaakt van het aanbod en de expertise van de Stichting Lezen en Schrijven in de vorm van inzet van de regionaal adviseur en deelname aan verschillende projecten in het kader van verhogen van het bereik en kennisdeling. Naast bovenstaande regionale inzet van de Stichting Lezen en Schrijven kunnen gemeenten afzonderlijk lokale afspraken maken, waarbij de lokale behoeften leidend zijn.

LLO-collectief Laagopgeleiden en Laaggeletterden

Het LLO-collectief is een samenwerkingsverband van onderwijsinstellingen, overheid en werkgevers dat zich richt op het stimuleren en toegankelijk maken van Leven Lang Ontwikkelen voor werkenden en werkzoekenden in de regio. In de arbeidsmarktregio Haaglanden werken we intensief samen binnen het LLO-collectief voor laagopgeleiden en laaggeletterden met als gezamenlijk doel om meer inwoners duurzaam naar werk te begeleiden. Deze samenwerking omvat onder meer de gemeenten binnen de regio Haaglanden, ROC Mondriaan als penvoerder, het Werkcentrum Haaglanden, de gemeentelijke werkbedrijven, UWV Haaglanden en diverse werkgevers. Door deze integrale aanpak worden kennis, expertise en middelen gebundeld.

De middelen van het LLO-collectief worden daarbij ingezet voor innovatieve maatwerktrajecten voor inwoners met beperkte basisvaardigheden. Taal en andere basisvaardigheden

Door middelen niet te versnipperd in te zetten is het mogelijk om met grotere groepen te werken, professionele inzet van docenten te borgen en te differentiëren in het aanbod.

vormen hierin het fundament voor verdere scholing en werk. Kenmerkend is dat de vraag vanuit de arbeidsmarkt leidend is bij de ontwikkeling van trajecten, bijvoorbeeld in sectoren als zorg & welzijn en bouw & techniek. Dit draagt bij aan een effectievere toeleiding naar passend werk en het versterken van de positie van de deelnemers op de arbeidsmarkt.

Lokale partners

De gemeenten in arbeidsmarktregio Haaglanden werken samen met zowel regionale als lokale partners waar het gaat om taalaanbod. De samenwerking met lokale partners is specifiek en doelgericht. Hierbij gaat het om scholen, bibliotheken, welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties, werkgevers en migrantenorganisaties.

5.4 Overlegstructuren

Regionaal Haaglandenoverleg

De gemeenten van de arbeidsmarktregio Haaglanden hebben periodiek overleg met de Taal+ school van het ROC Mondriaan als taalaanbieder om de voortgang op de taaltrajecten en de werving van deelnemers te monitoren. Indien nodig kan bijsturing plaatsvinden op het niveau van werkafspraken, of kan worden geschoven in het aanbod als gevolg van een veranderende behoefte.

Subregionaal overleg per leslocatie

Het WEB-aanbod wordt in arbeidsmarktregio Haaglanden per leslocatie georganiseerd. Hier liggen praktische redenen, geografie en schaal aan ten grondslag. Zo zijn er leslocaties in Den Haag, Delft en Westland. De gemeente Den Haag voert eigenstandig overleg over de monitoring, sturing en resultaten van het taalaanbod, terwijl Delft, Rijswijk, Midden-Delfland en Westland hiervoor gezamenlijk bij elkaar komen.

Lokale taalketenoverleggen

Gemeenten en hun partners investeren in actieve samenwerkingsverbanden of ‘taalketens’. De samenwerking kent meerdere dimensies, waarbij we onderscheid maken tussen strategische afstemming en samenwerking, gericht op het ontwikkelen en in stand houden van een dekkend aanbod, en samenwerking in de uitvoering, gericht op werving, toeleiding en onderlinge doorverwijzing van laaggeletterden naar passend aanbod.

5.5. Regionale monitoring

Om zicht te houden op de voortgang van de regionale inspanningen wordt gedurende de looptijd van het Regionaal Programma op lokaal niveau gerapporteerd over de voortgang. Een dergelijke voortgangsrapportage kan inzicht bieden in behaalde resultaten, tussentijdse ontwikkelingen en eventuele aandachtspunten. Indien relevant kan daarbij ook worden ingegaan op wijzigingen in de context, zoals veranderingen in landelijke wet- en regelgeving die van invloed zijn op de uitvoering of koers van het programma. Gemeenten bepalen zelf op welk moment en in welke vorm hierover lokaal wordt gerapporteerd.

De samenwerking met lokale partners is specifiek en doelgericht. Hierbij gaat het om scholen, bibliotheken, welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties, werkgevers en migrantenorganisaties.

6

Financiën

Voor het regionaal programma zijn drie budgetten van belang, namelijk:

- WEB-middelen
- Decentralisatie uitkering
- Lokale middelen

WEB-middelen

De gemeenten binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden ontvangen in de periode 2026 – 2030 naar verwachting jaarlijks circa €6.200.000 aan WEB-budget door middel van de Specifieke Uitkering (SPUK) of de Bijzondere Fondsenuitkering (BFU). In de beschikking van het Rijk is een verdeling onder de gemeenten opgenomen door middel van een verdeelsleutel die toegepast wordt door het Rijk. De verdeelsleutel van de WEB-middelen door het Rijk over de centrumgemeenten is gebaseerd op objectieve kenmerken van de doelgroep in een regio (aantal inwoners die lage basisvaardigheden hebben en laag opgeleid zijn, aantal inwoners met een migratieachtergrond en aantal inwoners met een uitkering). De verdeelsleutel wordt door het Rijk slechts incidenteel gewijzigd op basis van beleidswijzigingen, nieuwe data of kabinetsafspraken.

De WEB-middelen variëren per jaar. De WEB-middelen worden in de arbeidsmarktregio Haaglanden momenteel volledig toegekend aan de Taal+ school van het ROC Mondriaan voor de verzorging van formeel aanbod volwasseneneducatie.
Dit gaat via een subsidieverlening waarin alle middelen van de arbeidsmarktregio in één keer worden toegekend. De huidige verdeelsleutel ziet eruit zoals hieronder:

Den Haag	77%
Delft	10%
Westland	6%
Rijswijk	6%
Midden-delfland	1%

Decentralisatie-uitkering

Daarnaast ontvangt de arbeidsmarktregio Haaglanden een decentralisatie-uitkering van het Rijk, die als doel heeft de regionale samenwerking op het gebied van basisvaardigheden te faciliteren. Voor de jaren 2026 – 2030 is dit bedrag jaarlijks €242.000.

De regiemiddelen worden ingezet voor het faciliteren en versterken van de regionale aanpak van basisvaardigheden. Dit betreft onder andere de coördinatie en afstemming tussen gemeenten en partners, het in stand houden en doorontwikkelen van de regionale infrastructuur, en het realiseren van aanvullende activiteiten en pilots. Daarnaast worden de middelen gebruikt voor monitoring, evaluatie en impact metingen, evenals voor het bevorderen van kennisdeling en samenwerking tussen betrokken partijen. De komende jaren zet de arbeidsmarktregio deze middelen specifiek in voor taalstages, licenties van oefenen.nl en de impactmetingen volwasseneneducatie. Over de besteding van het resterende bedrag worden jaarlijks afspraken gemaakt.

Lokale middelen

Naast de rijksmiddelen financieren de gemeenten in de regio Haaglanden aanvullende projecten op het terrein van volwasseneneducatie binnen hun eigen gemeente. Gemeenten voeren hier zelf de regie op. Indien gezamenlijk wordt vastgesteld dat extra middelen nodig zijn voor regionale projecten, kunnen hiervoor aanvullende lokale middelen worden ingezet.

Bijlage 1: Geschatte cijfers van het Dashboard Basisvaardigheden in Zicht met betrekking tot de arbeidsmarktregio Haaglanden

Aandeel inwoners met beperkte basisvaardigheden

Aandeel in de arbeidsmarktregio Haaglanden

ca. 211.300 personen — 35%

35% heeft beperkte basisvaardigheden

Verdeling NT1 en NT2 in de arbeidsmarktregio Haaglanden

ca. 73.700 personen | ca. 137.600 personen

35% is NT1 — 65% is NT2

Aandeel in Nederland

ca. 2.956.200 personen — 22%

22% van de nederlanders heeft beperkte basisvaardigheden

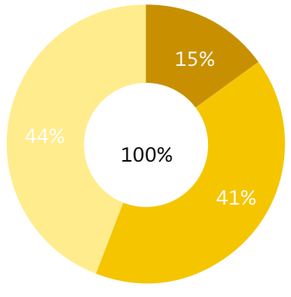
Verdeling NT1 en NT2 in Nederland

ca. 1.709.200 personen | ca. 1.247.000 personen

58% is NT1 — 42% is NT2

Werksituatie van inwoners met beperkte basisvaardigheden

Werksituatie per categorie

- In opleiding -15% (ca.32.100 personen)
- Werkend -41% (ca.86.100 personen)
- Niet werkend -44% (ca.93.000 personen)

Percentage In opleiding, naar leeftijd

NT1 — NT2

Percentage werkend, naar leeftijd

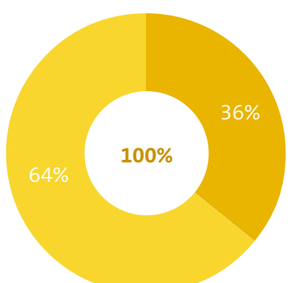

Percentage niet werkend en niet in opleiding, naar leeftijd

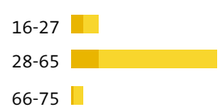
Gezinssituatie inwoners met beperkte basisvaardigheden

Gezinssituatie per categorie

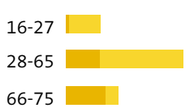
- Met kinderen jonger dan 18 jaar (ca.76.200 personen)
- Geen kinderen jonger dan 18 jaar (ca.135.100 personen)

Met kinderen jonger dan 18

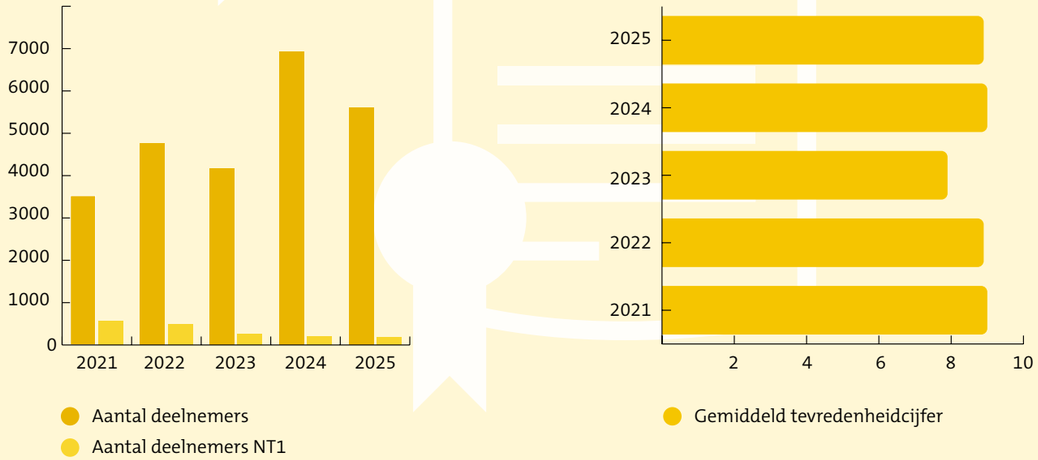

NT1 — NT2

Geen kinderen jonger dan 18

DE CIJFERS

TUSSEN DE

72-76% van de deelnemers geeft aan hun taalvaardigheden beter te kunnen toepassen in het dagelijks leven.

49-52% van de deelnemers wordt assertiever.

48-58% ontmoet meer mensen en onderneemt meer activiteiten.

43-56% heeft meer interesse in deelname aan een vervolgopleiding.

16-22% krijgt een betaalde baan.

25-32% gaat vrijwilligerswerk doen.

29-37% wordt actiever in het zoeken naar werk.

* Deze resultaten zijn na een impactmeting van Maurice de Greef.
https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/17176679/1/RIS325728+Stand+van+zaken+volwasseneneducatie?connection_type=17&connection_id=13576278

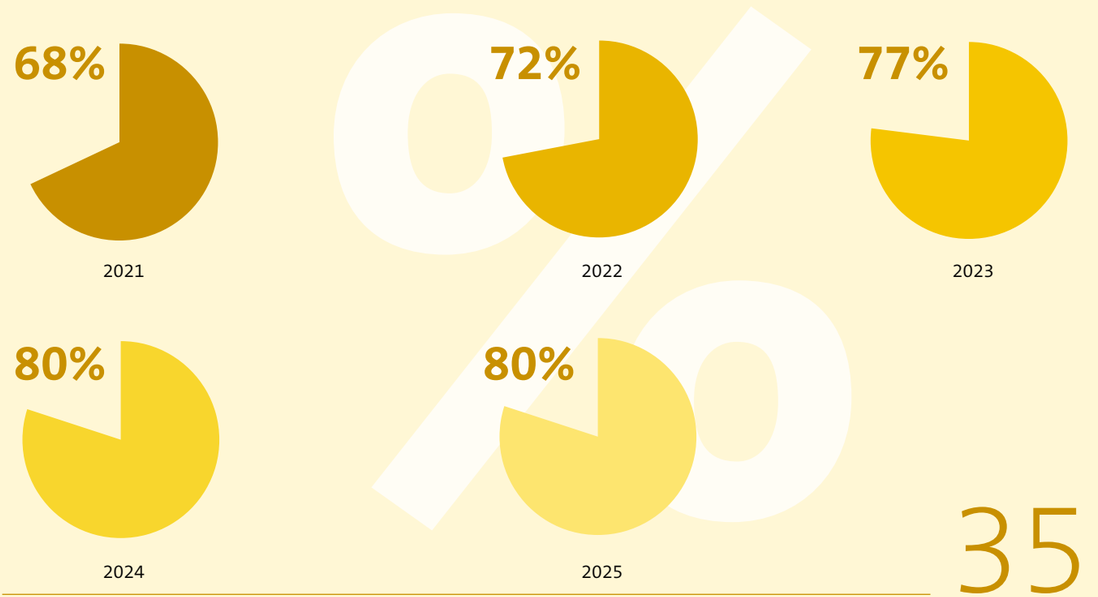
Hoogtepunten:

- Het Glazen Radiohuis vond meerdere jaren plaats in Den Haag, Delft en Westland tijdens de Week van Lezen en Schrijven. Hierbij zijn vele interviews en activiteiten georganiseerd met onder andere wethouders, specialisten, ambassadeurs, ervaringsdeskundigen en vrijwilligers.
- Er is in deze periode veel geïnvesteerd in het verspreiden van licenties voor het oefenprogramma Oefenen.nl. Hierdoor kunnen inwoners en organisaties zonder kosten online oefenen met de Nederlandse taal. Organisaties kunnen bovendien ondersteuning krijgen van het team online leren. Het aantal accounts is gestegen van 3.676 in 2021 tot 5.100 in 2025
- Naast formele taallessen op school is het mogelijk geworden om deelnemers extra te begeleiden bij het leren in de praktijk. Stages in allerlei branches, zoals de zorg, hebben het mogelijk gemaakt dat deelnemers kennis maken met een Nederlandse werkomgeving. In 2025 maakten 153 deelnemers hier gebruik van.

Grootste lessen:

- De drempel naar het formele aanbod is voor de NT1-doelgroep hoog. Hoewel de regionale wervingscampagne Doe Weer Mee! effectief was voor het vergroten van het bewustzijn en het bereik, vroeg de organisatorische inrichting om veel afstemming. Er zal een effectievere vorm gevonden moeten worden.
- Personele en organisatorische wisselingen zorgden soms voor een breuk in de continuïteit en de monitoring. Met hernieuwde energie binnen het netwerk en structurele fysieke ontmoetingen, borgen we een stabiele samenwerking en monitoring.
- Jongeren van 18 tot 27 jaar waren niet een van de gespecificeerde doelgroepen, maar de praktijk laat zien dat de behoefte aanwezig is. Via een Jongerenpilot werd geconstateerd dat een puur theoretische aanpak voor hen niet werkt om hen op weg naar werk en volwaardige participatie te brengen. We voegen deze groep nu expliciet toe.
- Naast taal zijn ook rekenen en digitale vaardigheden randvoorwaarden voor volwaardige participatie. Het nieuwe programma beweegt daarom van 'laaggeletterdheid' naar 'basisvaardigheden'.

Slagingspercentage NT2

Begrippenlijst

Alfabetiseringstrajecten
Educatietrajecten voor volwassenen die nog niet of onvoldoende kunnen lezen en schrijven en daarom eerst de basisvaardigheden van lezen en schrijven moeten leren.

Analfabeet
Iemand die niet of nauwelijks kan lezen en schrijven in welke taal dan ook en daardoor nog niet beschikt over elementaire alfabetiseringsvaardigheden.

Andersalfabeet
Iemand die kan lezen en schrijven in een andere taal of schrift, maar het Latijnse alfabet onvoldoende beheerst en daardoor moeite heeft met lezen en schrijven in het Nederlands.

Arbeidsmarktregio
Geografisch gebied waarin gemeenten samenwerken aan arbeidsparticipatie, onderwijs en de ontwikkeling van inwoners. Binnen het Regionaal Programma Basisvaardigheden werken de gemeenten Den Haag, Delft, Rijswijk, Westland en Midden-Delfland samen in de arbeidsmarktregio Haaglanden.

Basisvaardigheden
De vaardigheden die nodig zijn om zelfstandig mee te doen in de samenleving, waaronder taalvaardigheid, rekenvaardigheid en digitale vaardigheden.

Bijzondere Fondsenuitkering (BFU)
Een uitkering van het Rijk aan gemeenten waarbij middelen onderdeel worden van een breder gemeentelijk fonds en niet langer specifiek zijn geoormerkt voor één beleidsdoel.

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)
Het nationale statistiekbureau van Nederland dat gegevens verzamelt, analyseert en publiceert over de Nederlandse samenleving, economie en bevolking.

Contactgemeente/Centrumgemeente
De gemeente die namens de gemeenten in een arbeidsmarktregio verantwoordelijk is voor de coördinatie, verantwoording en uitvoering van de regionale samenwerking rond volwasseneneducatie.

Decentralisatie-uitkering
Rijksmiddelen die contactgemeenten ontvangen voor het versterken van de regionale samenwerking en regie op basisvaardigheden. Deze middelen worden niet ingezet voor formeel onderwijs, maar voor samenwerking, kennisdeling, monitoring en aanvullende activiteiten.

ERK (Europees Referentiekader voor Talen)
Een internationaal systeem om de taalvaardigheid van anderstaligen te beschrijven. Het onderscheidt niveaus van A1 (beginner) tot en met C2 (zeer vaardig) en geeft aan wat iemand kan lezen, schrijven, spreken en begrijpen in een taal.

EU-arbeidsmigranten
Inwoners uit een lidstaat van de Europese Unie die in Nederland wonen en werken.

Formeel aanbod volwasseneneducatie
Onderwijs voor volwassenen van een erkende onderwijsinstelling dat kan leiden tot een certificaat, diploma of vervolgopleiding.

Gemeentelijke middelen
Financiële middelen die gemeenten uit hun eigen begroting inzetten voor activiteiten en projecten op het gebied van basisvaardigheden en volwasseneneducatie.

Inburgeringsplichtig
Een persoon die volgens de Nederlandse wet verplicht is om in te burgeren en binnen een vastgestelde periode de Nederlandse taal en kennis van de Nederlandse samenleving moet verwerven. Inburgeringsplichtigen zijn meestal nieuwkomers van buiten de Europese Unie die een verblijfsvergunning hebben gekregen.

Informatiepunten Digitale Overheid (IDO)
Laagdrempelige voorzieningen, gevestigd in bibliotheken, waar inwoners ondersteuning krijgen bij het gebruiken van digitale dienstverlening van de overheid.

Intergenerationele overdracht van laaggeletterdheid
Het risico dat kinderen van ouders met beperkte basisvaardigheden zelf ook een achterstand ontwikkelen in taal- en andere basisvaardigheden.

Jongvolwassenen
Jongeren tussen de 18 en 27 jaar die zich in de overgang bevinden van onderwijs naar arbeidsmarkt.

Laaggecijferd
Persoon die onvoldoende rekenvaardigheden heeft om zelfstandig en volwaardig te functioneren in het dagelijks leven, op het werk of in de samenleving.

Laaggeletterd
Persoon die moeite heeft met lezen en schrijven, waardoor het lastig kan zijn om zelfstandig te functioneren in het dagelijks leven.

Leerecosysteem
Het geheel van organisaties, voorzieningen en activiteiten die samen inwoners ondersteunen bij het ontwikkelen van basisvaardigheden en een leven lang leren.

LLO-collectief (Leven Lang Ontwikkelen-collectief)
Een samenwerkingsverband van onderwijsinstellingen, gemeenten, werkgevers en arbeidsmarktpartners dat inwoners ondersteunt bij het ontwikkelen van vaardigheden en het zetten van stappen naar werk en opleiding.

Methodisch-didactische aanpak
De manier waarop onderwijs wordt ingericht en aangeboden, inclusief de gekozen lesmethoden, werkvormen en begeleiding, afgestemd op de behoeften en kenmerken van een specifieke doelgroep.

Non-formeel aanbod volwasseneneducatie
Laagdrempelige activiteiten voor het versterken van basisvaardigheden buiten het formele onderwijs, zonder diploma- of certificeringstraject.

NT1
Personen die Nederlands als eerste taal hebben geleerd, maar niet beschikken over het taalniveau dat nodig is om volwaardig te kunnen participeren in de samenleving.

NT2
Personen die Nederlands als tweede taal leren en ondersteuning nodig hebben bij het ontwikkelen van hun Nederlandse taalvaardigheid.

Ontwikkelperspectief
Het verwachte pad waarlangs iemand zich verder kan ontwikkelen richting participatie, opleiding, werk of zelfredzaamheid.

Ouders van jonge kinderen
Ouders of verzorgers van kinderen in de voorschoolse leeftijd (0-4 jaar).

Passend onderwijs
Een onderwijs- of leertraject dat aansluit bij de behoeften, mogelijkheden, het niveau en de persoonlijke situatie van een deelnemer, zodat deze zich optimaal kan ontwikkelen.

Prioritaire doelgroepen
De doelgroepen waarop de arbeidsmarktregio Haaglanden zich in het bijzonder richt, waaronder EU-arbeidsmigranten, jongvolwassenen, ouders van jonge kinderen, uitkeringsgerechtigden die niet voldoen aan de Wet taaleis en de NT1-doelgroep.

Publiek-publieke samenwerking
Structurele samenwerking tussen overheidsorganisaties en andere publieke instellingen, gericht op het gezamenlijk realiseren van publieke dienstverlening en maatschappelijke doelen.

Referentieniveaus (1F, 2F, 3F en 4F)
Het Nederlandse systeem voor het beschrijven van taal- en rekenvaardigheid van Nederlandstaligen. De niveaus geven aan welke vaardigheden nodig zijn om te functioneren in onderwijs, werk en samenleving. Niveau 2F geldt als het algemeen maatschappelijk streefniveau voor volwassenen.

Regionaal Programma Basisvaardigheden
Een gezamenlijk beleidskader waarin gemeenten en samenwerkingspartners vastleggen hoe zij in een regio de komende jaren gaan werken aan het versterken van de basisvaardigheden van volwassenen.

Regionale infrastructuur
Het netwerk van organisaties en samenwerkingsafspraken dat zorgt voor een toegankelijk en samenhangend aanbod van basisvaardigheden voor volwassenen in de regio.

Regiomiddelen/Regiemiddelen
Benaming voor de middelen uit de decentralisatie-uitkering die worden ingezet voor regionale samenwerking, kennisdeling, monitoring en aanvullende activiteiten op het gebied van basisvaardigheden.

Specifieke Uitkering (SPUK)
Een uitkering van het Rijk aan gemeenten waarbij het geld voor een vooraf bepaald doel moet worden ingezet.

Taalhuis
Het Taalhuis is een laagdrempelig informatie- en adviespunt van de bibliotheek waar inwoners terechtkunnen met vragen over taal, rekenen en digitale vaardigheden.

Taalstages
Aanvullende praktijkleerplaatsen waarbij cursisten werkervaring opdoen en de Nederlandse taal in de praktijk leren gebruiken tijdens hun leertraject.

Taal+ school van het ROC Mondriaan
De Taal+ school van het ROC Mondriaan verzorgt binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden het formele aanbod voor volwasseneneducatie. De school biedt trajecten in taal, rekenen en digitale vaardigheden en is verantwoordelijk voor onder meer werving, monitoring en taalstages.

Toeleiders
Personen of organisaties die mensen met beperkte basisvaardigheden herkennen, informeren en begeleiden naar passend aanbod voor taal, rekenen of digitale vaardigheden.

Uitkeringsgerechtigden die niet voldoen aan de Wet taaleis
Personen met een bijstandsuitkering die onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal hebben volgens de eisen van de Wet taaleis en daarom ondersteuning nodig kunnen hebben bij het versterken van hun basisvaardigheden.

Volwasseneneducatie
Onderwijs voor volwassenen gericht op het versterken van basisvaardigheden, zoals taal, rekenen en digitale vaardigheden, zodat zij beter kunnen deelnemen aan werk, opleiding en de samenleving.

Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)
Wet die de organisatie en financiering van volwasseneneducatie en beroepsonderwijs regelt.

Wet taaleis
Wetgeving die van bijstandsgerechtigden verlangt dat zij de Nederlandse taal beheersen op een niveau dat nodig is om te kunnen participeren in de samenleving en toe te werken naar werk.

Colofon
Dit is een uitgave van: gemeente Den Haag, gemeente Delft, gemeente Rijswijk, gemeente Midden-Delfland en gemeente Westland
Fotografie: Fleur Beemster, Valerie Kuypers en Melanie Samat en Bibliotheek Den Haag
Vormgeving: Dienst Bedrijfsvoering, Multimedia

Met dank aan onderstaande organisaties voor de fotosessies:
ROC Mondriaan Taal+ school
Taal aan Zee
Bibliotheek Den Haag

September 2026